

ऋणनिर्देश

विषय निवडीमागील भूमिका :-

मला मराठी विषय खूप आवडायचा त्यामुळे मराठीमध्ये कथा, कादंबरी, काव्य, चरित्र, नाटक, आत्मचरित्र, आत्मकथन या वाङ्मय प्रकाराचे मी बऱ्यापैकी वाचन करत असे. बी.ए. ला मी स्पेशल मराठी विषय घेतला तरी वाचन चालूच होते. एम.ए.ला छ. शिवाजी कॉलेजला प्रवेश घेतला खूप आनंद झाला, कारण मी ज्या कॉलेजमधून आले त्या कॉलेजच्या ग्रंथालयामध्ये पुस्तकांची संख्या जास्त नव्हती. त्यामुळे या कॉलेजमध्ये पुस्तकांची संख्या जास्त असून वेगवेगळ्या साहित्य प्रकारांची पुस्तके वाचण्यात मिळणार हा दृष्टिकोन समोर ठेवून मी एम.ए.च्या दोन्ही वर्षांमध्ये खूप पुस्तके वाचली. अशाच वाचनाच्या वेडामध्ये मला अचानक नसीमा हुरजूक यांचे 'चाकाची खुर्ची' हे पुस्तक हाताला लागले. या पुस्तकाचे मुखपृष्ठ आणि पुस्तकाचे शीर्षक बघूनच मला थोडी उत्सुकता लागल्याने मला हे पुस्तक वाचल्याशिवाय रहावले नाही. जेव्हा हे पुस्तक पूर्ण वाचून काढले तेव्हा पुस्तक वाचण्याअगोदर जेवढी उत्सुकता होती त्यापेक्षाही जास्त उत्सुकता या पुस्तकावरती काहीतरी लिहिण्याविषयी वाटत होती.

एम.फिल. च्या लघुशोध-प्रबंधासाठी जेव्हा मी 'चाकाची खुर्ची' हे आत्मकथन घेतले तेव्हा मला खूप आनंद झाला. या आत्मकथनाचे असणारे वेगळेपण माझ्या नजरेस भरले. आत्मकथन या वाङ्मय प्रकाराचे मी वाचन केले होते. अनेक आत्मकथने मी वाचली पण एका मुस्लिम अपंग स्त्रीने लिहिलेले हे पहिलेच आत्मकथन मी वाचले होते. त्यामुळे या आत्मकथनाविषयी, लेखिकेविषयी जणू एक वेगळाच आदर मनात निर्माण झाला होता. एक पराकोटीचे अपंगत्व आलेली स्त्री पॅराप्लेजिक आजाराची पेशंट असूनही तिने स्वतःला स्वावलंबी बनवले. त्यासाठी असंख्य अडचणी आल्या त्या पार केल्या आणि आपल्यासारख्या अपंगांना स्वावलंबी बनवण्यासाठीचे प्रयत्न आणि स्वावलंबी बनवण्यासाठी करावा लागणारा संघर्ष या आत्मकथनामध्ये आलेला आहे. या आत्मकथनाकडून अपंगांसाठी काही करण्याची प्रेरणा मिळते.

नसीमा हुरजूक यांच्या भेटीमुळे माझ्या अनेक प्रश्नांची उत्तरे मला मिळाली. नसीमा दिदींना पुरस्काराच्या कार्यक्रमावेळी टी.व्ही.वर पाहिले होते. अनेकवेळा

त्यांच्याविषयी पेपरमध्ये आलेले लेख वाचले होते. पण जेव्हा नसीमा दिदींना प्रत्यक्षात भेटण्याची वेळ आली तेव्हा मनात हुरहुर होती की एवढ्या मोठ्या प्रसिद्ध हस्तीला आपण भेटणार पण नसीमा दिदींच्या भेटीने मनातील सर्व भिती पळून गेली. त्यांचे बोलणे, त्यांचे साधे राहणीमान, त्यांचे वेगळेपण दाखवत होते. त्यांनी मला लघुशोध-प्रबंधाविषयी बरीच माहिती दिली. तसेच जवळच उभे असणारे त्यांचे सहकारी त्यांची ओळख करून दिली. माझ्या लघुशोध-प्रबंधातील व्यक्ती माझ्यासमोर उभ्या होत्या. मी ज्या पुस्तकावर अभ्यास करते त्या पुस्तकातील व्यक्ती मला प्रत्यक्षात भेटल्याने माझा आनंद गगनात मावत नव्हता. या व्यक्ती माझ्याबरोबर हसत खेळत बोलल्या याचा मला खूप आनंद झाला. तसेच नसीमा दिदींनी उचगावचे वसतिगृहास भेट देण्यास सांगितले. मी त्यांची आज्ञा न डावलता बऱ्याच अडचणींतून उचगावला गेले. तेव्हा डोळ्यांचे पारणे फिटण्यासारखे दृश्य डोळ्यासमोर एका मागोमाग एक दिसत होती. अपंगांसाठीची नवीन प्रतिसृष्टी खरेच येथे नसीमा दिदींनी बनवली होती. तेथील प्रत्येक अपंग हे स्वतःची कामे स्वतः करत होते. मलाच माझी लाज वाटत होती की आपणही बऱ्याच वेळा स्वतःची कामे स्वतः करत नाही कोणाच्यातरी मदतीने आपण जगत असतो. पण या अपंगांच्या चेहऱ्यावरील हास्य बघून त्यांच्यामध्ये असणारा आत्मविश्वास बघून त्यांच्याकडून प्रेरणा घेऊन मी तेथून बाहेर पडले.

‘चाकाची खुर्ची’ हा माझा पूर्ण झालेला लघुशोध-प्रबंध यासाठी अनेक लोकांचे सहकार्य लाभले आहे. यामध्ये माझ्या मार्गदर्शिका असणाऱ्या डॉ. सौ. नलिनी महाडिक मॅडम यांच्या मार्गदर्शनामुळे आज हा लघुशोध-प्रबंध पूर्ण झालेला आहे. माझ्याकडून लांबत चाललेले अभ्यासाचे काम तसेच लहानमोठ्या चुका यासाठी माझी वेळेवर केलेली कानउघडणी ज्यामुळे मी आज लघुशोध-प्रबंध पूर्ण करू शकले यासाठी त्यांची मी आयुष्यभर शतशः ऋणी राहीन.

माझे प्रेरणास्थान माझे आईवडिल कै. चंद्रकांत जाधव आणि श्रीमती शोभा जाधव यांच्या आशीर्वादामुळे आणि माझ्या शिक्षणासाठी त्यांनी घेतलेल्या परिश्रमामुळे मला नेहमी प्रोत्साहन मिळत गेले. तसेच माझे आजोबा बाळकृष्ण जाधव व माझे सासरे प्रतापराव काळे आणि सासूबाई प्रतिभा काळे यांच्या मार्गदर्शनामुळे आणि वरचेवर चौकशी करून माझ्याकडून हा अभ्यास करवून घेतला त्यामुळे त्यांची मी ऋणी आहे. माझे पती

श्री. अतुल काळे यांच्या प्रोत्साहनामुळे, मार्गदर्शनामुळे, पाठींब्यामुळे मी आज हा अभ्यास पूर्ण करू शकले. त्याचप्रकारे साहित्यिक फ.म. शहाजिंदे यांनीही त्यांचा मोलाचा वेळ माझ्यासाठी देऊन दूरध्वनीवरून मला माहिती दिली यासाठी त्यांची मी आभारी आहे. माझी प्रिय मैत्रिण सुमती माने हिने केलेल्या सहकार्यामुळे तिची मी आभारी आहे. तसेच छ. शिवाजी कॉलेजमधील मराठी विभागातील मानसी लाटकर, डॉ. शुभांगी भुतकर, डॉ. शिवाजी पाटील सर यांनी वेळेवर चौकशी करून मार्गदर्शन केले ज्यामुळे एम.फिल. थेअरी पेपर आणि संशोधनाचा अभ्यास होण्यास मदत झाली. छ. शिवाजी कॉलेजच्या ग्रंथालयांकडून झालेली मदत यासाठी ग्रंथपाल त्यांचे सेवकवर्ग यांची मी अत्यंत आभारी आहे. ज्यांनी मला वेळेवर पुस्तके पुरवली ज्यामुळे एम.फिलच्या दोन्ही वर्षांचा अभ्यास सुखकर झाला.

अत्यंत चांगल्याप्रकारे व कसलीही कटकट न होऊ देता ज्यांनी या लघुशोधप्रबंधाचे टायपिंग केले त्या मून टायपिंगचे श्री. इम्रान शेख यांचीही मी अत्यंत आभारी आहे.

याशिवाय ज्यांचा उल्लेख येथे विस्तारीत करता येत नाही त्या माझ्या मैत्रिणी, माझे माहेरचे, सासरचे सर्व कुटुंबिय ज्यांनी माझ्या अभ्यासामध्ये मला कोणत्याच प्रकारची आडकाठी न होण्याची काळजी घेतली आणि माझे लिखाण पूर्ण करण्यास मला वाव दिला या सर्वांची मी आभारी आहे.

ठिकाण - सातारा

दिनांक - ३०-४-२०१०

Shadhar
(कु. जाधव शीतल चंद्रकांत)